

770

Додаток до Рішення Комітету
Верховної Ради України з питань правової
політики та правосуддя
від 02 вересня 2015 року
(протокол № 31)

ЗВІТ
Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики та правосуддя
за період першої та другої сесій роботи
Верховної Ради України восьмого скликання
(грудень 2014 року – серпень 2015 року)

Постановою Верховної Ради України від 04 грудня 2014 року за № 22-VIII «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання» (зі змінами) утворено в тому числі Комітет з питань правової політики та правосуддя (далі – Комітет).

Постановою Верховної Ради України від 04 грудня 2014 року № 23-VIII «Про обрання голів, перших заступників, заступників голів, секретарів, членів комітетів Верховної Ради України восьмого скликання та обрання голови, першого заступника, заступників голови, секретаря та членів Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації» (зі змінами) сформовано склад Комітету з питань правової політики та правосуддя. Членами Комітету стали 33 народні депутати України – представники усіх депутатських фракцій в парламенті, однієї групи та позафракційні.

У складі Комітету для забезпечення основних напрямів діяльності Комітету створено десять підкомітетів, які попередньо готують, розглядають на своїх засіданнях проекти актів Верховної Ради України і питання, передані їм на розгляд чи віднесені до їх відання, звітують Комітету щодо них.

За звітний період (з грудня 2014 року по серпень 2015 року) Комітет провів 30 засідань, на яких розглянув 338 питань, серед яких 288 проектів Законів, з них 80 – з опрацювання яких Комітет є головним. Окрім того, Комітетом розглянуто 4 питання по контролю за виконанням законів і постанов, а також низку інших питань.

Щодо проектів законів, то Комітетом, зокрема, опрацьовано подані Президентом України як невідкладні проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України та суддів) (реєстр. № 1776 від 16 січня 2015 року), проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) (реєстр. № 2217а від 01 та 15 липня 2015 року), а також підготовлено для розгляду Комітетом

77

поданий 155 народними депутатами України проект Закону про внесення змін до статті 124 Конституції України (щодо визнання положень Римського статуту) (реєстр. № 1788 від 16 січня 2015 року).

При опрацюванні проекту Закону про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України та суддів), реєстр. № 1776, Комітетом проведено 4 засідання: 16 січня 2015 року, 04 лютого 2015 року, 01 липня 2015 року та 26 серпня 2015 року, на яких прийнято рішення про рекомендацію включити законопроект до порядку денного другої сесії Верховної Ради України восьмого скликання та про направлення до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Зважаючи на висновок Конституційного Суду України щодо цього законопроекту, в якому висловлені зауваження, Комітетом відповідне питання розглядалось на своїх засіданнях 01 липня 2015 року та 26 серпня 2015 року.

Щодо проекту Закону про внесення змін до статті 124 Конституції України (щодо визнання положень Римського статуту), реєстр. № 1788, Комітетом 26 серпня 2015 року прийнято рішення про відкладення розгляду даного законопроекту, зважаючи на розробку Конституційною комісією комплексного проекту Закону про внесення змін до Конституції України щодо реформування системи правосуддя в Україні, в тому числі в частині визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду.

Щодо проекту Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади), реєстр. № 2217а, Комітетом на своїх засіданнях 09 та 15 липня 2015 року прийнято рішення рекомендувати включити законопроект за реєстр. № 2217а від 01 липня та внесений на його заміну законопроект від 15 липня 2015 року до порядку денного другої сесії Верховної Ради України восьмого скликання та про направлення до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України, а на засіданні 26 серпня 2015 року Комітетом прийнято рішення рекомендувати Верховній Раді України попередньо схвалити проект Закону про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади.

На виконання міжнародно-правових зобов'язань України Комітетом розроблено, розглянуто та підтримано проект Постанови Верховної Ради України про виконання рішення Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Волков проти України» (щодо судді Верховного Суду України Волкова Олександра Федоровича), який за поданням Комітету розглянуто та прийнято Верховною Радою України 25 грудня 2014 року.

Також Комітетом розглянуто та рекомендовано Верховній Раді України прийняти за основу та в цілому проект Постанови про План законодавчого забезпечення реформ в Україні (реєстр. № 2986 від 02 червня 2015 року), в основу якого покладено концептуальні вектори реформ в Україні, визначені у

документах: Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», Позачергове послання Президента України П.Порошенка до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України» від 27 листопада 2014 року, Програма діяльності Кабінету Міністрів України та Угода про Коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна».

Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 18 лютого 2015 року № 225 утворено Експертну групу з питань підготовки законопроекту «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», до якої увійшли в тому числі члени Комітету.

За наслідками роботи Експертної групи внесено чотири законопроекти, що запропонували реформувати закон про місцеві вибори, виклавши його в новій редакції: реєстр. № 2831 – поданий народними депутатами України Тимошенко Ю.В. та іншими, реєстр. № 2831-1 – поданий народним депутатом України Федоруком М.Т., реєстр. № 2831-2 – поданий народними депутатами України Парубієм А.В. та іншими, та реєстр. № 2831-3 – поданий народними депутатами України Денисенком В.І. та іншими.

За результатами розгляду на засіданні 17 червня 2015 року Комітет виніс зазначені законопроекти на розгляд парламенту для прийняття рішення, враховуючи, що відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 26 лютого 1998 року № 1-рп (справа про вибори народних депутатів України) визначення компонентів виборчої системи є питанням політичної доцільності і воно має вирішуватися Верховною Радою України.

18 червня 2015 року парламент прийняв за основу законопроект за реєстр. № 2831-3, скоротивши строки його підготовки до другого читання. До законопроекту надійшло 1548 зауважень і пропозицій від 65 народних депутатів України. Комітет розглядав їх на своїх засіданнях 01, 02 та 14 липня 2015 року та рекомендував Верховній Раді України прийняти законопроект в другому читанні та в цілому з урахуванням пропозицій, врахованих Комітетом, із застосуванням одноразового відхилення (*ad hoc*) від процедур, передбачених Регламентом Верховної Ради України, додатково підтримавши низку концептуальних ідей та пропозицій.

Закон України «Про місцеві вибори» прийнятий 14 липня 2015 року голосами 257 народних депутатів України, за дорученням Верховної Ради України техніко-юридично доопрацьований Комітетом спільно з Головним юридичним управлінням, підписаний Головою Верховної Ради України та Президентом України і 08 серпня 2015 року набрав чинності.

На своєму засіданні 13 травня 2015 року Комітетом прийнято рішення про створення на базі підкомітету з питань виборів і референдумів робочої групи щодо опрацювання проекту Закону про референдум. Проведено кілька засідань робочої групи, на яких розглядався текст проекту нової редакції Закону про всеукраїнський референдум.

На виконання Плану роботи Комітету на період першої та другої сесій Верховної Ради України восьмого скликання Комітетом з питань правової політики та правосуддя проведено такі публічні заходи:

- засідання робочої групи у формі круглого столу з опрацювання пропозицій, поданих суб'єктами права законодавчої ініціативи до проекту Закону про забезпечення права на справедливий суд (реєстр. № 1656 від 26 грудня 2014 року) та проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо удосконалення засад організації та функціонування судової влади відповідно до європейських стандартів (реєстр. № 1497 від 17 грудня 2014 року). До законопроекту № 1656 подано 3123 пропозицій та поправок, а до законопроекту № 1497 – 891. За результатами публічних обговорень Комітетом прийнято рішення рекомендувати прийняти проект Закону про забезпечення права на справедливий суд (реєстр. № 1656) у другому читанні та в цілому, з урахуванням окремих положень законопроекту № 1497, поданих у вигляді пропозицій та поправок;

- розширене засідання Комітету у формі круглого столу на тему: «Реформа законодавства про місцеві вибори». Такий захід проведено спільно з Громадянською мережею ОПОРА, Комітетом виборців України, Міжнародною громадською організацією «Інтерньюз-Україна», Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES), Інститутом виборчого права, Реанімаційним пакетом реформ, Українським незалежним центром політичних досліджень. В ході обговорення особливу увагу приділено питанням виборчої системи виборів сільських, селищних, міських голів, депутатів місцевих рад різних рівнів та їх кількісному складу; територіальній організації місцевих виборів та порядку формування виборчих комісій, реєстрації виборців, фінансового забезпечення та передвиборної агітації на місцевих виборах, проведення голосування, порядку підрахунку голосів та встановлення результатів виборів. Учасники круглого столу торкнулися і таких актуальних питань як адаптація законодавства про місцеві вибори у зв'язку з прийняттям Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та організація місцевих виборів на території проведення заходів антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях. У засіданні взяли участь народні депутати України, члени утвореної Головою Верховної Ради України Експертної групи з питань підготовки законопроекту «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», представники Центральної виборчої комісії та інших державних органів, всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування, громадських організацій, українські та міжнародні експерти, в тому числі Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ, USAID, Міжнародної фундації виборчих систем (IFES);

- розширене засідання Комітету у формі круглого столу на тему: «Запровадження інституту приватних виконавців в Україні», на якому обговорено проекти Законів «Про виконавче провадження», «Про внесення

змін до Закону України «Про державну виконавчу службу», які розроблені народними депутатами України – членами Ради з питань судової реформи спільно з фахівцями Міністерства юстиції України з метою реформування системи примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). Під час обговорення законопроектів особливу увагу приділено питанням запровадження змішаної системи примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) в Україні, позитивних аспектів і можливих ризиків запровадження інституту приватних виконавців, організації діяльності виконавців (державних і приватних), пошуку перспективних шляхів подолання основних системних недоліків у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які призводять до порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; досвіду діяльності приватних виконавців інших країн. В засіданні взяли участь народні депутати України, представники органів державної влади, міжнародного та вітчизняного експертного середовища, громадських об'єднань;

- круглий стіл на тему «Запровадження інституту медіації в Україні», під час якого особливу увагу приділено питанням доцільності запровадження інституту медіації в Україні та його законодавчого регулювання, поняттю медіації та сфери її застосування, світового досвіду зародження та розвитку медіації, історії розвитку інституту медіації в Україні, практики застосування медіації у судах, ролі медіації у позасудовому врегулюванні спорів, переваг такого врегулювання, перспективних шляхів вдосконалення системи правосуддя шляхом впровадження медіації як процедури, альтернативної судовому розгляду. Крім того, обговорено проекти Закону про медіацію (реєстр. № 2480 від 27 березня 2015 року та реєстр. № 2480-1 від 09 квітня 2015 року). У круглому столі взяли участь народні депутати України, представники органів державної влади, експертного середовища, громадських об'єднань, в тому числі, представники Адміністрації Президента України, Інституту законодавства Верховної Ради України, Генеральної прокуратури України, судів, Міністерства юстиції України, Української академії медіації, групи посередництва та модерації Національного університету «Києво-Могилянська академія», Громадської організації «Національна асоціація медіаторів України», Проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Справедливе правосуддя».

Комітетом проводиться серйозна робота щодо налагодження міжнародної співпраці із залученням до роботи представників міжнародних експертних організацій. Зокрема, напрацьовано та підписано Меморандум про співпрацю між Комітетом з питань правової політики та правосуддя Верховної Ради України та Координатором проектів ОБСЄ в Україні. Метою Меморандуму є консолідація зусиль Сторін, спрямованих на просування міжнародних стандартів у галузі верховенства права і демократичних виборів, зміцнення інституційного потенціалу Комітету з питань правової політики та правосуддя Верховної Ради України. Відповідно до

Меморандуму передбачена співпраця у наступних формах: організація і проведення спільних заходів - зустрічей, семінарів, круглих столів, конференцій, навчальних програм, просвітницьких кампаній; сприяння у вивченні міжнародного досвіду з питань, що становлять інтерес для Комітету, зокрема, у сфері верховенства права, демократичних виборів; переклад іншими мовами, публікація та поширення інформації щодо діяльності Комітету серед широкої громадськості; сприяння в розробці законопроектів, організації експертизи законопроектів, що знаходяться у віданні Комітету; сприяння у стратегічному плануванні процесів реформування за напрямками, визначеними в предметі відання Комітету, а також інші узгоджені напрямки співробітництва.

Комітет здійснює свої повноваження у тісній співпраці з органами державної влади та місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з предметами відання Комітету. Зокрема, представники Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України, Вищої ради юстиції, Державної судової адміністрації України, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Центральної виборчої комісії, Міністерства юстиції України, інших міністерств та відомств неодноразово запрошувались на засідання Комітету та робочих груп, круглі столи тощо.

Окрім того, Комітетом на своєму засіданні розглянуто пропозиції, надані органами державної влади, діяльність яких належить до предметів відання Комітету, до проекту Державного бюджету на 2015 рік щодо потреб фінансування у 2015 році (проект Закону про Державний бюджет України на 2015 рік, реєстр. № 1000 від 12 грудня 2014 року). Зокрема, пропозиції щодо розподілу видатків Державного бюджету України на 2015 рік на Центральну виборчу комісію, Державну судову адміністрацію щодо обмеження суддівської винагороди, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ та Вищий адміністративний суд України.

Крім того, Комітетом розглянуто та рекомендовано Верховній Раді України прийняти за основу та в цілому проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих положень з питань судоустрою (реєстр. № 2860 від 15 травня 2015 року), яким запропоновано визначити додатково, що члени Вищої ради юстиції, які входять до її складу за посадою, складають присягу на засіданні Верховної Ради України, а члени Вищої ради юстиції, призначені з'їздом суддів України до набрання чинності цим Законом України «Про забезпечення права на справедливий суд», набувають повноважень після складення ними присяги на засіданні Верховної Ради України. Такими змінами уможливлено «розблокування» роботи Вищої ради юстиції, яка до цього не мала повноважного складу вже понад рік.

Відповідно до предмету відання Комітету щодо обрання на посади суддів безстроково, звільнення суддів, надання згоди на затримання чи арешт суддів та забезпечення діяльності судів Верховною Радою України звільнено з посад за загальними обставинами на підставі подань Вищої ради юстиції 235 суддів.

Комітетом за результатами розгляду на своїх засіданнях 18 березня 2015 року, 23 квітня 2015 року та 13 травня 2015 року питання про обрання на посаду суддів безстроково внесено на розгляд Верховної Ради України проекти постанов про обрання суддів щодо обрання 215, 108 та 49 суддів відповідно (всього щодо 372 суддів). За результатами розгляду внесених Комітетом проектів Постанов обрано безстроково 150 суддів. Також на виконання доручення Голови Верховної Ради України за результатами опрацювання листів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Голові Верховної Ради України направлено для внесення на розгляд Верховної Ради у порядку, встановленому частиною п'ятою статті 214 Регламенту Верховної Ради України, проекти постанов про обрання 262 суддів.

За результатами розгляду Комітетом за період першої та другої сесій внесено на розгляд парламенту проекти Постанов про надання згоди на затримання та арешт (взяття під варту) суддів, за результатами розгляду яких Верховною Радою України надано згоду на затримання та арешт (взяття під варту) 8 суддів.

Однією з важливих ділянок роботи Комітету є поліпшення організації роботи зі зверненнями громадян та пошук можливих шляхів вирішення питань, порушених у зверненнях. У відповідях, підготовлених Комітетом, надається вичерпна інформація у межах повноважень Комітету з метою забезпечення належного реагування. Так, до Комітету за період першої та другої сесій роботи Верховної Ради України восьмого скликання надійшло 6146 листів, із них – 2560 звернень.

Водночас варто відзначити високу довіру громадськості до членів Комітету. Так, на особистому прийомі громадян, який відбувся 18 лютого 2015 року на виконання Розпорядження Голови Верховної Ради України від 06 лютого 2008 року № 224 «Про порядок організації та проведення особистого прийому громадян у Верховній Раді України», першим заступником Голови Комітету з питань правової політики та правосуддя Ємцем Л.О., заступником Голови Комітету Алексєєвим С.О. та членами Комітету Лапіним І.О., Сидоровичем Р.М. прийнято 42 особи, в наслідок чого Комітетом опрацьовано 53 звернення.

Окрім того, Комітет доклав значних зусиль для покращення інформування громадськості про роботу Комітету. Особливу увагу приділено формуванню іміджу Комітету як одного з найбільш прозорих та відкритих Комітетів Верховної Ради України.

Досягнення позитивних результатів у налагодженні зв'язків з громадськістю, зокрема, сприяло й виконання Комітетом Розпорядження

Голови Верховної Ради України від 19 травня 2015 року № 699 «Про веб-ресурси Верховної Ради України» та затвердженого ним Положення «Про веб-ресурси Верховної Ради України», а також листа Керівника Апарату Верховної Ради України від 26 травня 2015 року № 06/3-99 (129527). Завдяки цьому на офіційному веб-сайті Комітету можна вільно ознайомитися з інформацією про склад і структуру Комітету, секретаріат Комітету; проведені Комітетом заходи (засідання Комітету, слухання, «круглі столи» та інші події в Комітеті); сформованим головою Комітету та затвердженим Комітетом проектом розкладу засідань Комітету на період поточної сесії; змінами до розкладу засідань Комітету та порядку денного засідань Комітету; протоколами та аудіозаписами засідань, круглих столів та слухань в Комітеті; стенограмами засідань та слухань в Комітеті; актами, прийнятими Комітетом (висновками, рішеннями, планами та звітами Комітету); інформацією про законотворчу діяльність (а саме: із законопроектами, що перебувають на розгляді у Комітеті та винесені ним на обговорення, а також станом їх розгляду); відомостями щодо забезпечення взаємодії та зворотного зв'язку із Комітетом; фото- та аудіоматеріалами, що висвітлюють діяльність Комітету.

При цьому, Комітет постійно піклується про те, щоб на веб-сайті Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя та офіційному веб-сайті Верховної Ради України розміщувалася найактуальніші відомості щодо діяльності Комітету та його членів.

Народні депутати України – члени Комітету, як правило, брали активну участь у підготовці та обговоренні законопроектів, інших питань, що виносились на розгляд Комітету.

Організаційно-інформаційне, консультативно-правове, методичне забезпечення діяльності Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя, організацію проведення його засідань, а також забезпечення діяльності народних депутатів України – членів Комітету здійснює секретаріат Комітету.

Робота Комітету та його секретаріату будувалася у тісній взаємодії із структурними підрозділами Апарату Верховної Ради України, зокрема, з Головним юридичним, Головним науково-експертним та Головним організаційним управліннями Апарату.

Зважаючи на викладене, слід зазначити, що за період першої та другої сесій роботи Верховної Ради України восьмого скликання народними депутатами України – членами Комітету з питань правової політики та правосуддя і працівниками секретаріату Комітету з чітким дотриманням норм Конституції України, Регламенту Верховної Ради України, законів України «Про Комітети Верховної Ради України», «Про статус народного депутата України» створені необхідні умови для подальшого вдосконалення законодавства з питань, віднесених до предметів відання Комітету.